

A lapbook, mint a kreatív tanulás eszköze

A lapbook nem más, mint egy gyermek által elkészített könyv. A magyar közönség többsége Sárosi Virág Gyereketető oldaláról ismerheti leginkább ezt a világszerte kedvelt eszközt.

Gyakorlatban egy kiváló lehetőség az egyéni tanulási utak elfogadtatására, bevezetésére.

Az én gyakorlatomban a gyerekek kezdetben kapnak egy-egy feladatcsomagot a lapbookjuk elkészítéséhez, illetve egyéni kiegészítésekkel színesíthetik, és szerezhettek több pontot a munkájukra.

A felsőbb évfolyamok a korábban megismert tanulásmódszertanból ismerős eszközöket egyénileg megválogatva tudnak önálló, tanulásukat támogató produktumokat létrehozni.

Az elkészítésére hosszabb időt - minimum két tanítási hét - érdemes hagyni, így az önszabályozás tanulásával is meg kell birkózniuk.

Milyen tantárgyhoz kapcsolódhat lapbook?

Gyakorlatilag bármilyen témához kapcsolódóan készülhet a matematikától a környezetismeretig, az irodalomtól a testnevelésig.

Mekkora gyermekeknél használható?

Óvodás kortól használható, és felső korhatár talán, mint a legnépszerűbb építőjáték esetében, 99 éves kor. Ismerek olyan kollégát, aki bizonyos típusú elvégzendő feladatait is ebben a formában gyűjti össze.

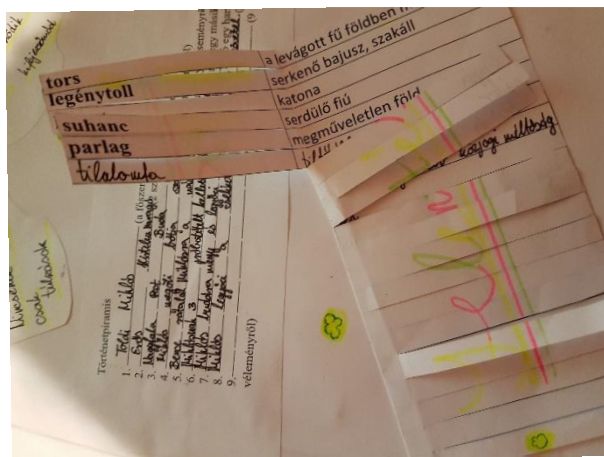
Mi kerüljön a lapbookba?

Ezt természetesen a témája és a korosztály szabja meg. A következőkben olyan eszközöket mutatok be, amelyek alapvetően tantárgytól függetlenül használhatók.

Fogalomfésű

A mappánkba ragasztott kis lapocska csíkokra vágva lapozgatható. Kívülre kerül a fogalom, az adott idegen szó, vagy egy elvégzendő művelet, melyet kihajtva a belső oldalon megtalálható a megoldás.

Ellenőrzéshez kitűnő variációja, amikor egy Start és egy Gratulálok! mező is található benne. Ilyenkor a feladat és a megoldás nem azonos sorban található. A gyermekek a megoldást keresve és rátalálva jutnak el a megerősítésig egy gyors (ön)ellenőrzés során.

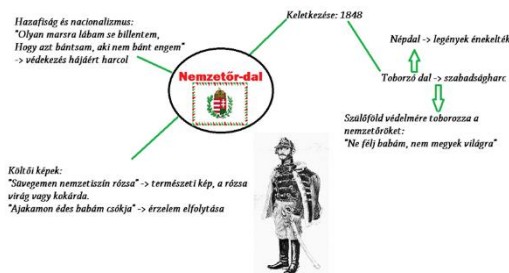
1. ábra Fogalomfésű a Toldihoz (háttérben a történetpiramis)

Vizuális rendezők

Gondolattérkép

Az elmetérkép, vagy pókháló ábra ma már elég ismert módja az egy központi fogalom köré rendezett logikus jegyzetelésnek. Különösen fontos az alkalmazásánál a különböző színek logikus használata, mely segíti a memorizálást. Mivel alá-fölé- és mellérendeltségi viszonyokat kell kellően átgondolni a létrehozásához, nem csupán mechanikus jegyzetelésről van tehát szó a használata során. Tanítói csoportokat böngészve elmondhatom, hogy 3-4. osztályos gyerekek már biztosan tudják alkalmazni ezt a technikát.

Rengeteg alkalmazás létezik a készítésükhöz, mely interaktívvá is tehető, linkeket elhelyezve egy-egy kulcsfogalomhoz. Kisebb életkorban, vagy technikai feltételek hiányában néhány színes filctollal is elkészíthető.

2. ábra Gondolattérkép Arany János: Nemzetőr-dal c. művéhez- diákmunka

Hatszög módszer

A gondolattérképek egy bonyolultabb, összetettebb gondolkodást és kooperációt igénylő módja, melyet Russel Tarr blogjában olvastam először. (<http://www.classtools.net/blog/using-hexagon-learning-for-categorisation-linkage-and-prioritisation/>)

A módszer lényege, hogy a diákok egy probléma kulcsfontosságú elemeit kapják, melyeket csoportosítani, rangsorolni, és a másik csoportokkal együttműködve egy egységbe kell elhelyezni, a köztük lévő kapcsolatok felfedezésével, mindezt kiegészítve azokkal az elemekkel, melyeket ők tartanak igazán fontosnak. A történelem mellett a STEM tárgyak esetében is alkalmazható, hiszen alkalmas egy jelenség több nézőpontú megközelítésére.

Személyigazolvány módszer és társai

Egy személy, egy tárgy vagy egy jelenség bemutatására alkalmas. A bemutatandó dolog képét, és legfontosabb adatait helyezzük el benne. Irodalomóráimon előszeretettel használom névjegykártya formájában is, ahol bizonyos kötelező adatokba egy-egy apróbb kreatív és kutakodós feladatot is el tudok rejteni.

3. ábra Az Egri csillagok projektben készített névjegy - keresési feladat volt a Dobó István Múzeum adatainak felhasználása a névjegyben

Fakebook

A fenti módszer digitális testvére. A diákok egy ál-közösségi portált hozhatnak létre a fentebb már említett classtools.net felületen a bemutatandó személy, vagy dolog nevében. Az oldal rendkívül didaktikus, mivel csak a posztolás után enged kitölteni adatokat, és hiánytalan adatok esetén enged képeket feltölteni.

Az elkészült művet le is tölthetjük, vagy megoszthatjuk linken keresztül, vagy QR-kódot generálva, és csupán ezt nyomtatva is bekerülhet a lapbookba.

Alkalmazása során sort keríthetünk a közösségi oldalak használatának fontos szabályairól való beszélgetésre, és az álprofilok, álhírek felismerésének lehetőségeire is.

4. ábra Gárdonyi Géza Fakebook profilja az Egri csillagok projekt keretében

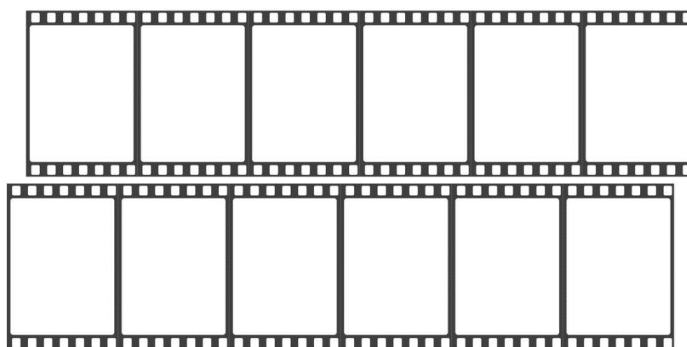
5. ábra A fenti Fakebookra mutató QR-kód

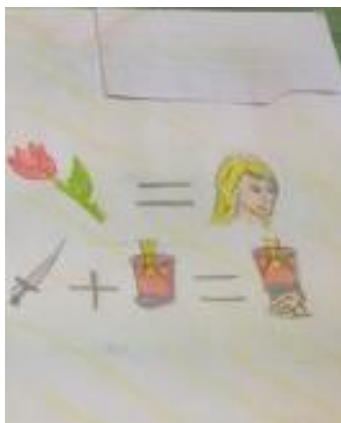
Piramis

Történetek rövid összefoglalására alkalmas. Mivel megadott szabályok szerint, és korlátozott formában kell megnyilatkozni a lehető legtöbb információt átadva, igencsak komoly gondolkodást igényel a diákoktól a feladat megoldása.

Képregények

Egy-egy tartalmi elemhez kapcsolódó rajzok, illusztrációk, illetve a képregények tapasztalatom szerint sokkal könnyebbé teszik a felidézést. Ez akár egy ilyen filmszalag háttérbe is elkészíthető.

6. ábra A János vitézhez készített képes magyarázat a főhősök sorsáról

7. ábra Készülő rajzos emléktető a Toldi egyes énekeihez

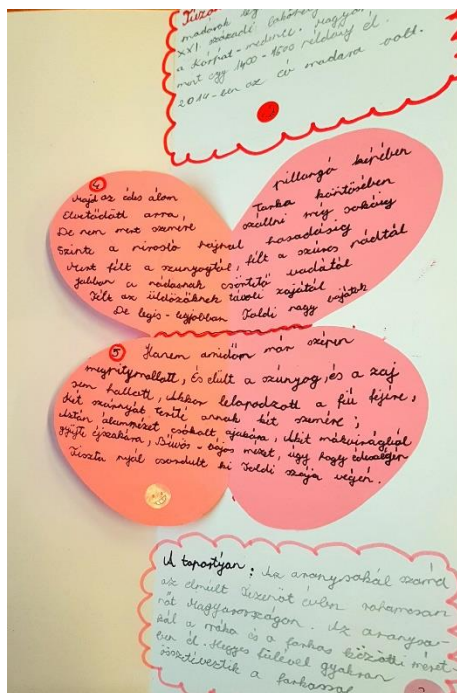
8. ábra Képregény Arany János: Mátyás anyja c. művéhez

Forgatható, kihajtható elemek

Ki ne szeretne volna az emlékkönyvében behajtott meglepetéseket nyitogatni, vagy a gyerekkönyvben a forgatható elemeket babrálni? Ez a taktilis megtapasztalás rendkívül fontos, főként a kisgyermekes esetében, vagy valamilyen tanulási nehézséggel küzdő gyermek számára. Ezzel megtámogatva a vizuális elemeket egyszerűbbé válhat a tanulási folyamat.

9. ábra Kihajtható gyűjtőmunkák a Toldihoz kapcsolódóan

10. ábra Hajtogatható pillangó a Toldi a Negyedik énekében található allegóriához

Természetesen ezek bőségesen kiegészíthetők tantárgytól függően egyéb elemekkel. Történelemórán például elmaradhatatlan elemei nálam a vaktérkép és a zászlócskák a legfontosabb eseményekkel.

Saját tapasztalatok

Számos korosztályban és témában készítettek tanítványaim lapbookot. Eddig egy diákom sem volt, aki ne dolgozott volna rajta szívesen, vagy legalább valamely részfeladatán. Élvezték, hogy ők alkothatnak és ebből hatékonyan tanulni is tudnak.

A produktumokat mindig előre kiadott szempontrendszer alapján pontozom, és az egyéni megoldásokat is előre megadott pontszámokkal honorálom. Az elkészült munkákat mindenki bemutatja a társai előtt, és értékeli a saját munkáját, elmondja a kedvenc feladatát. A társak is értékeli, illetve én is. Ebből a tanári, csoport-, és társértékelésből születik a végén egy jegy. Tapasztalatom szerint gyakorlott csoportoknál ez a jegy szinte meg is egyezik a téma végén írt felmérő jegyével, mivel a készítés során többnyire meg is tanulják a legfontosabb tudnivalókat a diákok, és a bemutatás során egymást is tanítják a hatékonyabb elmélyítés érdekében.

Rengeteg ingyenesen letölthető mintát találunk, és csak a kreatitásunk szabhat határt, hogy mire használjuk a lapbookot.

Izgalmas lapbookos projekteket kívánok!